

De tentoonstelling

De tentoonstelling beoogt een (verre van volledige) indruk te geven van het leven, de tradities en gebruiken en de vervolging van Sinti en Roma in Nederland door de eeuwen heen, in beeld en in woord.

Uitgebreid wordt stil gestaan bij de gevolgen die de rassenwaan en rassenhaat voor Sinti en Roma hebben gehad, een gevaar dat nog altijd niet is geweken. Nog steeds worden woonwagens beklad met hakenkruizen en andere nazi-symbolen; nog te vaak worden Sinti en Roma afgeschilderd als kinderrovers en bedelaars, nog steeds wordt deze beeldvorming ook gebruikt in leerboeken op onze scholen.

Daarnaast is er aandacht voor de situatie van de Roma elders in de Europa. Vooral in Oost-Europa hebben zij veel te lijden van discriminatie en vervolging. Het is geen wonder dat zij naar West-Europa komen op zoek naar een beter leven. In Frankrijk en Italië worden zij dan echter opnieuw uitgesloten en in getto's ondergebracht. Hoewel zij inwoners zijn van landen die tot de Europese Unie behoren, worden zij veelal uitgewezen naar het land van herkomst.

Met deze tentoonstelling hopen de gemeente Tiel en de Raad van Kerken Tiel bij te dragen aan begrip, respect en vertrouwen tussen burgers en Sinti en Roma: mensen die anders leven, maar deel uitmaken van de Nederlandse maatschappij en van wie we kunnen leren als we ons openstellen en bereid zijn onze vooroordelen opzij te zetten.

Sinti en Roma monument in Den Haag

TENTOONSTELLING

ROMA en SINTI in NEDERLAND door de eeuwen heen

Hal stadhuis Tiel
Achterweg 2
16 april - 6 mei 2011

Aanleiding

Op 21 mei 1942 werd in het Tielse Andreas-ziekenhuis een Sinti-meisje geboren: Karoline Berger. Haar familie woonde in een woonwagen aan de Oude Tielseweg. Sinti en Roma worden ook wel aangeduid als zigeuners. Net als de Joden, werden zij door de nazi's gezien als een inferieur ras en om die reden vervolgd.

In mei 1943 gaf de bezetter bevel alle woonwagenbewoners onder te brengen in bewaakte verzamelkampen. Om minder op te vallen, betrok familie Berger een onbewoonbaar verklaarde woning in Den Haag. Het heeft ze niet geholpen: op 16 mei 1944 werden zij bij een landelijke razzia door de Nederlandse politie opgepakt en naar Westerbork gebracht. Daags na haar tweede verjaardag werden Karoline en een groot deel van haar familie in Auschwitz vermoord.

In Den Haag is, ter nagedachtenis aan 112 Sinti en Roma die daar vandaan zijn weggevoerd (waaronder familie Berger), een monument opgericht. In Tiel is aan de geschiedenis van de Sinti en Roma tot op heden geen aandacht besteed. Met deze tentoonstelling hopen de gemeente Tiel en de Raad van Kerken Tiel daar verandering in te brengen.

Geschiedenis

Men vermoedt dat Sinti en Roma oorspronkelijk uit India komen. Zij hebben een eigen taal - het Romanes dat verwant is aan het Sanskriet - en eeuwenoude tradities en gebruiken. Zij wonen echter al eeuwen in Nederland; de eerste vermelding is van 1420.

Nadat zij aanvankelijk vriendelijk werden ontvangen, werden er later allerlei wetten tegen de Sinti en Roma uitgevaardigd, waarbij zij zelfs straffeloos konden worden gedood. De afwerende houding van de gewone burgerij tegen alles dat 'anders' was, leidde in de 17^e eeuw tot massale uitroeiing in Nederland. De enkelen die overleefden, gingen op in de bevolking. Pas in de 18^e eeuw keerden Sinti en Roma terug. Zij trokken rond als venter, waarzegster, berentemmer, mandenmaker en natuurlijk muzikant.

De vervolging in de 17^e eeuw legde de basis voor de genocide tijdens de Tweede Wereldoorlog. Naar schatting hebben de nazi's tenminste 500.000 Sinti en Roma omgebracht. Het aantal slachtoffers uit Nederland is niet met zekerheid vast te stellen, maar bedraagt zeker duizend personen. Slechts een klein aantal keerde terug uit de vernietigingskampen.

Heden

Door de opstelling van de overheid, wordt de cultuur van de Sinti en Roma sluipenderwijs vernietigd. De afschaffing van de woonwagewet betekent dat er te weinig staanplaatsen overblijven, waardoor de kinderen gedwongen worden in huizen te gaan wonen. Hierdoor verdwijnen geleidelijk aan de taal, de tradities en de gebruiken.

De laatste jaren is er wel een toenemend begrip en erkenning ontstaan voor wat in de Tweede Wereldoorlog is aangericht. In 2000 heeft de regering een bedrag van 13,61 miljoen euro beschikbaar gesteld voor compensatie: deels als individuele vergoeding en deels voor projecten die aan de Sinti en Roma ten goede komen.

In 2001 werd de Geuzenpenning toegekend aan de Landelijke Sinti Organisatie en het European Roma Rights Center, waarbij premier Kok ook de rol hekelde van de Nederlandse autoriteiten die bij de razzia's op en transporten van Sinti en Roma hand- en spandiensten verleenden aan de bezetter.

Behalve in Den Haag, zijn monumenten voor Sinti en Roma opgericht in Amsterdam, Beek (L) en Smalingerland.